

Antoni Lebelczyk, Piotr Mitura

Budy Głogowskie, st. 11 i 36, gm.
Głogów Małopolski, woj.
rzeszowskie, AZP 100-75/12 i
101-75/58

Informator Archeologiczny : badania 29, 85-86

1995

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Brodnica-Michałowo, st. 1
gm. loco, woj. toruńskie
AZP 35-51/104

Muzeum w Brodnicy

Badania prowadził mgr Kazimierz Grażewski. Finansowane przez Komitet Badań Naukowych. Czwarty sezon badań. Wczesnośredniowieczne grodzisko i osada przyrodowa z XIII w.

Badania wykopaliskowe prowadzone w 1995 r. na reliktach wczesnośredniowiecznego grodu kaszelańskiego stanowiły kolejny etap realizacji projektu badawczego finansowanego przez KBN pt. „Przemiany kulturowe pogranicza polsko-pruskiego we wczesnym średniowieczu. Dorzecze środkowej Drwęcy”. Ich celem było zweryfikowanie wcześniejszych ustaleń dotyczących stałych elementów osadniczych — umocnień fortyfikacyjnych, delimitacyjnych (fos) i zabudowy mieszkalnej.

Na linii zlokalizowanej na podstawie fotointerpretacji zdjęć lotniczych suchej fosi założono łącznie 3 wykopy badawcze (1/95 o wymiarach 3,5 x 5 m, 2/95 o wymiarach 1,5 x 4 m, 3/95 o wymiarach 3 x 2 m), które pozwoliły odkryć jej stratygrafię w różnych odcinkach. Stwierdzono zaleganie nieckowatego kształtu nawarstwienia fosi sięgające maksymalnie do 1,5 m głębokości.

W wykopach (4/95 o wymiarach 3,5 x 1,5 m i 6/95 o wymiarach 1,5 x 3,5 m) usytuowanych na obszarze osady przyrodowej odsłonięto obiekty interpretowane jako relikty pieców-palenisk kamiennych. Miały one kształt wydłużonego owalu 70 x 120 cm o miąższości do 60 cm. Natomiast w strefie domniemanej zabudowy grodu (w jego północno-wschodniej części) w wykopie 5/95 o wymiarach 6,5 x 4 m zadokumentowano ślady obiektu mieszkalnego z ułożoną na bruku kamiennym czaszką końską — zapewne ofiarą zakładzinową. Wykop 7/95 usytuowany na grodzi, na północny wschód od wykopu 5/95, ujawnił znacznie zniszczone nawarstwienia osadnicze o miąższości do 125 cm, związane z funkcjonowaniem i zniszczeniem grodu.

W sierpniu 1995 r. przystąpiono do inwentaryzacji wcześniej zlokalizowanego brodu przy grodzie michałowskim. W ramach założonej siatki pomiarowej udało się zadokumentować (przy współpracy ekipy pletwonurków z Akademickiego Klubu Badań Podwodnych przy Instytucie Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu) przebieg przeprawy na dnie Drwęcy. Bród tworzył poprzeczną do nurtu rzeki, szeroką na ok. 4 m groblę, zbudowaną z warstw faszyny umacnianej kółkami i piaskiem z kamieniami.

Z odkrytych konstrukcji przekładkowo-hakowych stanowiących umocnienie nabrzeża przystani rzecznej przy grodzie michałowskim pobrano próby do datowań dendrochronologicznych, które wykonał dr A. Zielski z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (uzyskano 3 daty ścinki drewna: 1225 AD, 1189 AD oraz 1286 AD).

Budy Głogowskie, st. 11 i 36
gm. Głogów Małopolski, woj.
rzeszowskie
AZP 100-75/12 i 101-75/58

Muzeum Okręgowe w Rzeszowie

Badania prowadzili mgr mgr Antoni Lebelczyk i Piotr Mitura (w roku 1994). Finansowane przez Muzeum Okręgowe w Rzeszowie i Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Rzeszowie. Badania 1994-1995 r. Kompleks osadniczo-grodowy z okresu wczesnego średniowiecza.

Stanowiska nr 11 (osada) i 36 (grodzisko) odkryte zostały w 1986 r. w trakcie badań powierzchniowych AZP Kompleks ten zajmuje ciąg piaszczystych wyniesień, wypiętrzonych kilka metrów ponad płaską dolinę. Ta wyodrębniająca się krawędź rozgranicza Płaskowyż Kolbuszowski i Rynną Podkarpacką.

Osada zajmuje powierzchnię ok. 5 ha, a znajdujące się opodal grodzisko, o regularnie kolistym kształcie, ma średnicę ok. 60 m i wały o wysokości od 2 m (od strony majdanu) do 5 m (od strony zewnętrznej).

Badania podjęto w związku z niszczeniem stanowisk przez eksploatację piasku. W 1994 r. ograniczono się do eksploatacji obiektów w skarpie piaskowni znajdującej się we wschodniej części osady oraz do założenia wykopu przy drodze przecinającej osadę, w profilu której widoczny był zarys większego obiektu (jak się później okazało półziemianki). Pod darnią i ok. 20-centymetrową warstwą kulturową wystąpiły obiekty archeologiczne, zawierające ceramikę pozwalającą je datować na X-XI w. W tym samym roku zdecydowano się również na wstępne rozpoznanie stratygrafii grodziska, przycinając profil istniejącego przekopu przez wał (wykop III/94).

W 1995 r., na skutek ponownego zgłoszenia o niszczeniu obiektów archeologicznych przez rów zaporowy w lesie, podjęto dalsze badania nieopodal grodziska, w zachodniej partii osady. W założonym tutaj wykopie o wymiarach 6 x 7 m odkryto kolejną półziemiankę (obiekt 8) o kwadratowym obrysie i boku 5 m. Na uwagę zasługuje odsłonięcie kamiennego pieca oraz „ofiary zakładzinowej” w postaci naczyń wkopanych przy południowej ścianie obiektu. Ten ostatni zwyczaj stwierdzono również w odkrytej w 1994 r. półziemiance z wykopu II/94 (obiekt 1).

Dokończono eksplorację przekopu przez wał grodziska, w którym nie natrafiono na ślady większych konstrukcji, a jedynie niewielkie pasma spalenizny i liczne węgielki drzewne. Ponadto z dolnych partii wału pozyskano 1 fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej. Przecięto także dwoma wykopami majdan grodziska, uzyskując kilka fragm. ceramiki wczesnośredniowiecznej, zalegającej niestety na złożu wtórnym.

W sumie, w trakcie dwóch sezonów badawczych, przebadano w obrębie 8 wykopów powierzchnię 225 m², odkrywając 11 obiektów archeologicznych, w tym 4 chaty-półziemianki (obiekty: 1, 4, 8 i 11). Uzyskany materiał pozwala datować je wszystkie na X-XI w.

Bukowo Morskie
gm. Darłowo, woj. koszalińskie
AZP 11-22/—

Wojewódzki Konserwator Zabytków
w Koszalinie
AKANT Sp. z o. o. Dokumentacja Ewidencja i Konserwacja Zabytków Warszawa
Muzeum Okręgowe w Koszalinie

Badania prowadzili mgr Jerzy Kalicki, Henryk Janocha (autor sprawozdania) i Franciszek Lachowicz. Nadzór mgr inż. arch. Andrzej Fijałkowski. Finansowane przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Koszalinie. Pierwszy sezon badań. Kościół i teren poklasztorny cystersów z XIII w.

Przy północnej (przymorskiej) drodze z Koszalina do Darłowa, w miejscowości Bukowo Morskie, przy brzegu jeziora o tej samej nazwie, znajduje się pocysterski kościół gotycki z XIV w. Obecnie jest on kościołem parafialnym p. w. Najświętszego Serca Pana Jezusa.

Do Bukowa Morskiego cystersi zostali sprowadzeni przez księcia gdańskiego Świętopełka II w początkach 2. poł. XIII w. Otrzymali duże nadania ziemskie i w XIII-XIV w. wznieśli zespół zabudowań klasztornych z kościołem. Kres działalności cystersów bukowickich nastąpił w 1. poł. XVI w., w okresie reformacji. W 1535 r. nastąpiło rozwiązanie konwentu cystersów, a ich dobra przejęli książęta zachodniopomorscy i przedstawiciele możnych rodów pomorskich. Zespół zabudowań klasztornych, jak się przyjmuje, uległ zniszczeniu na początku XVIII w. Z uwagi na to, że nie zachowały się do naszych czasów informacje pisane i ikonograficzne dotyczące czasu powstania innych zabudowań klasztornych, ich wyglądu i rozplanowania, a także lokalizacji w terenie, poza istniejącym kościołem, zaistniała konieczność podjęcia prac wykopaliskowych dla wyjaśnienia tych problemów.